

Miia Kannisto

10.10.2022

Dnro 001/81/2022

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen tiistaina 11.10.2022 klo 12.15

HE 173/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

Akava ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä palkkaturvalakien muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin uudet säännökset edellytyksistä, joiden perusteella palkkaturvana voitaisiin maksaa yksipuoliseen tuomioon ja tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon perustuvia saatavia. Palkkaturvalaissa ehdotetaan säädettäväksi myös vakavaan työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvien saatavien tavanomaista pidemmästä hakuajasta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia palkkaturvaviranomaisen tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksiin. Työnantajan myötävaikutusvelvollisuutta laajennettaisiin siten, että oikeushenkilön tietojenantovelvollisuus ulotettaisiin koskemaan myös määrättyjä luonnollisia henkilöitä. Lisäksi tietojenantovelvollisuutta tehostettaisiin säätämällä palkkaturvaviranomaiselle oikeus asettaa tietojenantovelvolliselle uhkasakko.

Esitettyjen muutosten yhtenä tavoitteena on luoda periaatteet, joiden mukaisesti yksipuoliseen tuomioon tai sovintoon perustuvat saatavat ratkaistaan palkkaturvamenettelyssä, ja siten selkeyttää oikeustilaa. Akava pitää esityksen tavoitetta oikeansuuntaisena, mutta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu muutos ei saisi kuitenkaan johtaa siihen, että kynnys palkkaturvan saamiselle nousisi liian korkeaksi. Palkkaturvalaissa on kyse työntekijöiden suojaksi säädetyistä menettelyistä. Pelkästään pelko väärinkäytöksistä ei ole peruste heikentää järjestelmää työntekijöiden näkökulmasta ja tehdä palkkaturvan saamisen ehdoista liian tiukkoja.

Hallituksen esitysluonnoksessa kuvaillaan yksipuolisten tuomioiden ja sovintojen aiheuttamia ongelmia. Palkkaturvaviranomainen käsitteli vuosina 2017–2021 noin 149 yksipuoliseen tuomioon perustuvaa hakemusta eli vajaa kolmekymmentä hakemusta vuodessa. Tämän esitysluonnoksessa todetun määrän perusteella ongelma ei ole

lukumääräisesti suuri. Yksipuolisia tuomioita ei tule näin ollen kategorisesti arvioida perusteettomiksi tai ylimitoitetuiksi silloin, kun palkkaturvahakemuksen perusteena on vahingonkorvaus tai hyvitys. Työntekijöillä on laissa säädetyissä tilanteissa oikeus erilaisiin korvauksiin, jotka voivat tulla viime kädessä maksettavaksi myös palkkaturvana.

Esityksen vaikutuksista työntekijöihin ei ole esitetty arvioita siitä, millä tavalla ehdotetut muutokset vaikuttavat palkkaturvan maksamiseen yksipuolisten tuomioiden ja sovintojen tilanteissa. Akava pitää tärkeänä, että esityksen vaikutuksia palkkaturvan maksamiseen näissä tilanteissa tulee jatkossa seurata.

Palkkaturvalakiin lisättäväksi ehdotettu 4 a §

Säännösehdotuksen mukaan yksipuoliseen tuomioon tai tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon perustuva saatava maksetaan palkkaturvana, jos palkkaturvaviranomainen on voinut muun selvityksen perusteella varmistua saatavan perusteesta ja määrästä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on pyritty kuvaamaan muun selvityksen käsitettä, joka vaikuttaa pitävän sisällään monentyyppistä ja eri lähteistä saatavaa informaatiota. Työntekijän oikeussuojan näkökulmasta on olennaista, että palkkaturvaviranomainen ohjeistaa hakijaa toimittamaan tarvittavan selvityksen, jos hakemus ei ole palkkaturvaviranomaisen arvion mukaan riittävän informatiivinen. Viranomaiselle on annettu asian ja näytön riittävyyden arviointiin liittyvää harkintavaltaa, jonka käyttämisen tulee olla vastavuoroisesti läpinäkyvää ja perusteltua. Palkkaturvan epäämistilanteissa tulee kiinnittää erityistä huomiota päätösten laadukkaaseen ja yksilöityyn perustelemiseen.

Palkkaturvalakiin lisättäväksi ehdotettu 5 a §

Esityksen mukaan vakavaan työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvää palkkaturvan maksamista rajoitettaisiin siten, että hyväksikäytetty työntekijä voisi saada hyväkseen ehdotetun pykälän mukaisen määräajan pidennyksen vain kerran.

Akava pitää valittua sääntelytapaa ongelmallisena heikossa asemassa olevien työntekijöiden oikeussuojan kannalta.

Palkkaturvan kokonaisuudistus

Palkkaturvalain enimmäismäärän nostoa koskevaa hallituksen esitystä (HE 88/2021 vp) käsitellessään työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyVM 10/2021 vp) katsoi, että palkkaturvan kokonaisuudistusta tulee kiirehtiä

ja sen yhteydessä tulee kiinnittää huomiota muun muassa palkkaturvan hakuajan pidentämiseen, palkkaturvan enimmäismäärän riittävyyteen, keinoihin hakemusten käsittelyn nopeuttamiseksi sekä muutoksenhaun uudistamistarpeisiin.

Akava katsoo, että asioita, joihin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti mietinnössään huomiota ei ole käsitelty esityksessä riittävän kattavasti ja huolellisesti.

Akava ry:n puolesta

Miia Kannisto
johtava asiantuntija